

ducătorul cel mai credincios în viața omenească. Vrednică și frumoasă este dar misiunea Înalț Prea Sfinției Tale. Prin sfaturile tale pline de blândete vei atrage pe cei rătăciți și vei înrădăcina simțimentele religioase în inimile bine credincioșilor. Din partea mea vei afla, Înalț Prea Sfințe Părinte! razimul cel mai sigur și mai statornic pentru înălțarea și întărirea Bisericii naționale, care trebuie să fie totdeauna înconjurată de cea mai adâncă venerație. Dumnezeu să-ți dăruiască ani mulți și fericiți pe scaunul metropolitan, spre îndeplinirea sfintei Tale chemări”.

Înalț Prea Sfințitul Metropolitan Primat a mulțumit Maiestății Sale Regelui prin următorul discurs;

Sire! Primesc cu respect acest loiaz archiepiscopalesc din mâinile Maiestății Voștre, ved conșcunța de totă greutatea și răspunderea sarcinei, ce am să port. Smerit servitor al altarului, voi ruga neîncetat pe Domnul Puterilor să me întărească, ca să pot răspunde așteptării Maiestății Voștre și a țării. Toți pașii mei îi voi îndrepta spre îndeplinirea sfintei datorii, cu care m'ați investit și urmând poruncile Domnului și Dumnezeuului nostru Isus Christos, 'Mi voi pune toate puterile pentru a fi un păstor bun, și 'Mi voi pune tot sufletul' meu pentru oile ce mi s'a încredințat. Ușorată 'Mi este întru către sarcina prin pozițiunea ce sânta Biserică ocupă astăzi între Bisericile surori ale ortodoxiei, și prin sprijinul în-

tului și de casa militară. La plecarea cortegiului garda presintă armele, er musica intonă „spre rugăciune”.

Cortegiul pornind din Palat, în sunetul tuturor clopotelor bisericilor Capitalei, se îndreptă spre Sfinta Metropolie, în aceeași ordine și cu același ceremonial, care a presidat la sosire-î, cu osebire numai, că Înalț Prea Sfinția Sa, îmbrăcat cu mantia, a fost însoțit în trăsură de ministrul cultelor și precedat:

1. De cătră protoereii Capitalei; 2. de cătră Prea Sfinției Episcopii Eparchioți în două trăsuri regale; 3. de cătră primarul Capitalei; 4. de cătră archidiaconul care ținea cărja Înalț Prea Sfinției Sale, însoțit de alți doi diaconi.

La sosirea cortegiului la Sfinta Metropolie, Înalț Prea Sfinția Sa Metropolitanul Primat cu tot înaltul cler a mers la biserică de aă făcut rugăciunile obicnute.

„Voința Națională.”

Serate literare în Caransebeș.

Comitetul casinei române din Caransebeș dorind a oferi membrilor ei și o distragere spirituală, la inițiativa mai multor domni și cu concursul binevoitorii al dănilor profesori dela institutele pedagogice si teologice, a introdus serate literare si de

societatea mușchiurilor, spongiilor, polipilor, sepilor și altor animale de mare, în acea lume surdă și tăcută, în care raza soarelui, consumată de atmosfera apăsătoare, abia poate întreține o jalnică obscuritate. Corpul animalului e lungăreț, carnos, môle și luncos ca a melcului. Aceste însușiri au dat înveștărilor îndemnul a numi animalele de constituția această cu numele de *molusc*. În locul capului, care lipsește, corpul môle e provădit cu o apertură ce servește de gură. Ea e încunginată de lamele pielose, care prin o continuă fâlăire către gură produc un curent de apă, ce răpesece animalele microscopice întrate în virtețul lamelor, ducându-le în gură pentru a servi de nutriment. Scoica de mărgăritariu resuflă prin urle, ca pescii. Organele respirațiunii sânt două lamele pielose, lungărețe, situate dealungul corpului de amândouă laturile. Sângele galbin-verdiu pătrunde din inimă în venișore subțiri, care îl duc până la urle. Aci vine în atingere cu aerul puțin ce se află mestecat în apă și se curăță, pentru a fi respândit apoi prin întreg corpul moluscului și a depune în tot locul materiile de lipsă pentru creștere. Întreg corpul scoicei e învelit într'o piele mucosă, numită tunică, care secretază un suc albuminos adecă de compoziția albușului de ou. Acest suc se împetresce și produce în combinațiune cu materiile vâroșe, precipitate din sărurile amare ale apei de mare, acea admirabilă substanță pietrosă irisătoare (bătătoare în colorile curcubeului), ce se numește *nacră*. Tunica despicată în partea de desubt depune în ambele laturi albumenul vâros, care se împetresce și formeză scafele ce se pot închide și deschide cu ajutorul mușchilor așezați în lăuntru scafelor și la încheietura lor. Începând din pruncia moluscului, albumenul vâros se secretază în porțiuni succesive, dând astfel scafelor structura mai multor straturi de nacră, ce urmăzează a se forma unul sub altul, începând din afară până la păturile cele mai din lăuntru, mai mari și mai tinere.

Ecă chipul, cum se naște și mărgăritariul.

E de ajuns, ca printr'o împrejurare ore-care să pătrundă un simbur microscopic de năsip între tunică și urle, pentru ca și acesta să fie îmbrăcat cu suctul, ce se împetresce. Materia pietrosă se așază în pături concentrice împrejurul simburului central formând juvaerul mai mult sau mai puțin rotund, ce se numește mărgăritariu. E probabil, că moluscul depune și câte o pătură de albumen curat, care întărindu-se formeză cementul între singuraticile pături de nacră. Simburul central poate să fie un grăunte de năsip, ori chiar un animal microscopic, care, mânat de unda apei, e silit a se adaposti și și a petrece timp mai îndelungat între organele succose ale moluscului pentru a fi îngropat în cele din urmă în mormântul prețios al mărgăritariului. S'a făcut esperință, că vătămarea scoicei în organele sale esterne, buna oră străpungerea tunicei, favorizează formarea mărgăritariului. Acesta își află poate espli-

cațiunea prin aceea, că stropuri de sânge încheat ajung după timp mai îndelungat a fi învelite în materia de mărgărit. Ceea-ce este sigur e, că numai împrejurării esteriore dau ocaziune la ivirea mărgăritariului. El se poate considera product al unei stări patologice (bolnave) a moluscului.

Când cufundăm în apă un ciabăr cu gura la vale, ciabărul nu se umple de apă, fiind-că aerul îndesat în ciabăr nu permite apei să între. Ecă mijlocul ce a dat omului putința de a se cufunda până în fundul mărilor pentru a culege scoicile de mărgăritariu. Într'un vas de mărimea unei mici odăi construit din fier masiv se introduce pescarii de mărgăritari. Vasul atârnat de lanțul sprijinit la marginea unei corăbii se slobode cu gura în apă până când se așază în urma greutatei sale pe fundul mării. Scoicarii se coboră din șezuturile lor și adună scoicile din apă ce li se înalță până la genunchi. Lumina intră în vas prin nisce ocheti de sticlă grosă ce se află în partea deasupra a păreților. Mai sânt o mulțime de adaptări, care servesc pentru ușurarea respirațiunii lucrătorilor, signalizarea mișcărilor pe care trebuie să le facă vasul etc. Pre lângă totă perfecțiunea aparatului și multele precauțiuni ce se iau, sânt numeroșe perderile de vieți omenești, ce cad jertfă acestui periculos experiment. Omul nu poate deveni stăpân preste natură decât în continuă lupte cu ea.

Idealul frumsetei unui mărgăritariu este a fi rotund sau în formă de pară, fără crepături, asperități ori altă întrerupere în continuitatea suprafeței. El trebuie să aibă colorie albă ca laptele puțin azu sau aurie, ceea-ce se numește *apa* mărgăritariului. Mai trebuie să infățișeze un aspect cu lucire ca de mătasă, fără irisațiuni de nacră. Acest aspect se numește *orient*. În sfârșit pentru a fi de valoare, trebuie să ajungă la o anumită mărime, care variazează după cum sânt obiectele de împodobire, pentru care e destinat.

Atâtea însușiri deodată sânt foarte rare. Intrunirea lor într'un singur exemplar constituie un cap d'operă a naturei. Un mărgăritariu perfect servește pentru a-l asemăna cu ceea-ce omul își poate închipui mai frumos, mai grațios și mai seducătoriu. Poetii tuturor timpurilor și tuturor literaturilor sânt plini de comparațiuni de acestea.

Sânt mărgăritari de colorie albă, albastră, lila, roșă, galbenă, ocheșă, sură și chiar neagră. Cei de o nuanță de aur palidă sânt foarte frumoși, asemenea și cei de colorie roșă sânt foarte căutați. Valoarea lor e aproape de nimic, dacă coloria nu e uniformă. Exemplarele de colorie azură cu reflex în coloria focului se numesc *bronzate*. Ele sânt mai puțin prețuite ca mărgăritari negri cu reflex azur ca ceriul.

Mărgăritariii cei mari se numesc *unioni*, nume pe care l'au primit dela Latini pentru a însemna cât e de greu a le găsi părechea, adecă a-i asorta. În adevăr este aproape peste putință de a *insura*

un mărgăritariu de o anumită mărime. E cu mult mai greu a face o colecțiune de mărgăritari frumoși decât de diamante, de vreme ce acești din urmă se pot tăia pentru a satisface recerințelor simetriei. Unii se numesc și *parangone*, dela cuvântul englez paragon ce înseamnă model. Neguțătorul care poșede un astfel de mărgăritariu excepțional îl toamnă în plumb, făcând un facsimile, pe care îl espediază prin agenți în toate părțile lumii pentru a cere să-i afle părechea. Acastă procedură era cunoscută deja în veicul al XVI. Operațiunea trebuie să se facă cu multă prudență și tact, căci dacă vândătorul ar afla scopul pentru care mărgăritariul se este căutat i-ar rădica prețul preste valoarea ordinară. Într'adevăr, dacă un paragon are valoarea 10.000 fl. părechea poate valora 40 până la 50.000 fl. A se ocupa cineva de astfel de căsătorii se vede a fi foarte lucrativ.

Mărgăritarii turtiți în forma bobului de linte se numesc *lentile*, împrejurare, care le scade mult prețul. Cei în formă neregulată se numesc mărgăritarii *de fantasie*.

(Va urma.)

Higiena bărbatului.

Din fortuna tinereții ajunge omul în limanul bărbăției. Speranțele estravagante dispar încet ca florile de primăvară ale arborilor și precum în locul acestora se desvoltă fructele, astfel și speranțele estravagante ale omului cedază locul unei nișuinți îndreptate spre fericirea altora, și precum la plante schimbarea acăsta esteriōră e condiționată prin o străformare a organismului intern, tocmăi așa și la om acăsta schimbare e petrecută de o străformare a organismului întreg, dar mai ales a unor organe. Acăsta străformare fizică a organismului, dela care e condiționată și străformarea morală sus-atinsă se exprimă și în exterior: Bărbatului îi cresc mustățele, corpul lui e deplin desvoltat, pașii lui sunt serioși, măreți, maestoși. Feciōra acum este bogată în păr, ea deși are umeri mai slăbănogi, dar are trunchiū rotund, spate lat, șolduri depărtate, pași rezoluți și exprimă sēnătate, őră tot esteriorul promite înmulțirea nēmului omenesc, — și precum păsērica își schimbă primăvara penelē și vōcea cu altele mult mai frumoșe spre a atrage asupra sa atențiunea bărbătușului, tot așa și feciōra se nișuesce a împune feciorului cu esteriorul, cu hărnicia sa etc. Ea doarece a se căsători ca și bărbatul sēmțind ambii őrē care lipsă de reciprocitate.

Din atragerea reciprocă rezultă apropierea ambilor aspiranți de căsătorie.

Convenirile devin tot mai dese. Bărbatul econom începe a vorbi cătră alēsa lui de plug, de grapă, greblă, furcă, sapă, lopată, ərbă, holde, fēn, otavă și cu deosebire de vite spōritōre mari și mărunte.

Academicul absolut face curte, fantasēză cu zestre splendidă, socotind speșele și munca ce a avut'o până aci.

Măestrul încă nu voeșce a rămānea cu mână golă.

Nu după mult timp se încheie sânta căsătorie.

Fēmeia doarece a stăpāni, însă statura bărbatului cea superbă, privirea sēriōsă, glasul pătrundētoriu, peptul ridicat, inspirarea adāncă, pașii cei maieștoși și noblēta inimii împreunată cu caracter firm, deprimă ilusiunea unei fēmei domnitōre.

Întrecerile aceste sânt sburātōre și după scurt timp dispar.

După cātva timp vine fēmeia la rēnd. Sērmana plānge în continuū, și nu pōte vedea pe soșul seū în ochi. Spune lumii întregi, că bărbatul ei e aspru, că de scurt timp s'a schimbat cu totul, că îi vine grețā, ba de multe őrī vēdēndu-l trebuie să vōme, őrice că tōtā őrina trebuie să se năcājēșcă până ce capēta batere de inimă, până ce i-se sue sāngele în cap, să cătrāneșce așa de tare, încāt îi curge sānge din nas mai în tōtā őrina. De multe őrī őrice, că are trocnă și că greutatea peptului nu o lasă să resuffe.

Superarea cea mai mare o simte muerea, când vede că fața ei cea frunōsă începe a se macula a se lungi și a se vēri între fălei. Se spārie spēlāndu-se când vede, că și corpul i petat; — apoi se simte morboșă, din când în când cade și în amețelă. Fēmeile, care au nāscut deja odată, vorbese de *stāri binecuvēntate*. Semnele mult adevērate a-le *stāri binecuvēntate* sânt: Mișcarea și împunsēturile, ce le simte în pāntāce muerea în a 6 lună după căsătorie.

Semnele secure și așteptarea nou nāscutului numai medicul le cunōșce.

O frică cuprinde fēmeia cea tēneră, când vede, că obelele dela opinei sânt mai ānguste și mai scurte, când vede că curelele taie adānc în piciorul umflat.

Bărbatul cel bun o pōrtă în astfel de împrejurare pe pālmī și grija acurată nu-i încārūneșce capul.

Nu trece mult timp, și fructul iubirei reci-proce vede lumina őrilei, și cu acăsta odrāșlēșce o bucurie nouă în peptul părintelui, dar tot-odată se nase și grija de viitorul nou nāscutului. Părintele de acum numai are odiehnă; tōte nișuințele sale sânt îndreptate spre un singur scop: *spre a fericī familia sa*. În acăsta nișuință sânta vine în colisiune cu împrejurārile, se nāșce o *luptă grea pentru esistēnță*, în care per speranțele, care le avuse bărbatul până aci precum per frunțele arborelui de vēntul de tōmnă, și bărbatul vede, că nu-și pōte ajunge tōte scopurile sale. Astfel încet înaintēză în etate, ajunge patrușeci de ani și stānd și recapitulāndu-și trecutul și asēmānēndu-l cu presintele vede, că s'a înșelat, vede pe őrī ce merge, că lumea

să pôte cumpăra, că amicii lui scad, că lumca e coruptă, vede că o lulă de duhan o porție de vinars și dacă acesta nu, atunci câteva părăle de sigur sânt în stare a strica armonia dintre ómenî. Vede, că de multe ori virtutea bărbatului harnic sucumbe întrigăi a unui bărbat timpit de minte și fără caracter, și vede ómenî, care nu aũ patrie, nu aũ națiune, nu cred în Ddeũ, cari sânt în stare a vinde pe bărbatul cel mai de trebă și a calumnia pe bărbății cei fără maculă.

Vedendu-se înșelat bărbatul se întristeză. Durere nespusă îi stringe de multe ori inima, însă din recela și viforul vieții esterne se scapă tot-de-una în limanul cel lin și la focariul cel călduros al iubirei familiare. De aici se vede, cât de însemnat este pașul căsătoriei și cât de bine este, de a avea femeia iubitoare, cu minte și harnică.

Regulele vieții practice și sanitare.

Când voește bărbatul a se căsători să caute ca viitorăa lui soția. care îl petrece pe acest pământ, să fie sănătoasă, harnică și cu minte și să nu se lase sedus bărbatul de exteriorul luxurios și de zestre splendidă. că toate aceste per, de multe ori sânt numai apucături femeiești

Să ne aducem aminte tot-deuna de vorbele poetului germân Schiller care dice: Drum prüfe, wer sich ewig bindet, ob das Herz zum Herz sich findet; der Wahn ist kurz, die Reu' ist lang. Românește: Să caute bine cel-cel se lăgă în veci, ore lovescu-să inimile, căci orbirea e scurtă, căirea e lungă. Cu deosebire se cântăm, ca femeia să ne fie sănătoasă, că numai astfel vor fi și următorii noștri sănătoși, și vom fi feriți în viitoriũ de jale, ce ni se causază prin pierderea unui scump membru familiar.

Spartaniã, o sãmânție grecescã, punea mare pond pe aceea, că muerea să fie sănătoasă și bine dezvoltată când se căsătorește și din acest punct de vedere trebuia și muerile să facã exerciții gimnastice.

Imediat după căsătorie bărbatul e espus multor morburî periculoase. Cele mai dese morburî sânt: vërsatul de sânge și oftica. Drept aceea acestor morburî are a preveni bărbatul prin moderațiune și înfrênare.

Femeia căsătorită e condamnată la multe dureri și suferințe; drept aceea bărbatul onest are a griji de dënăsa când e însărcinată și se nu o prea mâne la lucruri grele. Seceratul, legatul snopilor, săpatul, încărcatul și descărcatul greu aduc și pe nevasta cea mai vrednică sub glie.

Jocul este a se opri din capul locului. Tot așa și mișcările pasive, precum: călăritul, căratul în trăsura ori în vagonetele căilor ferate.

Băi calde cu deosebire pentru picioare în astfel de împrejurări nu se fac. Băi călduțe pentru curățenia corpului sânt de recomandat.

Vara se pot concede scăldile în apă curgătoare fără mișcări gimnastice.

Dece cel mult cincisprezece minute e destul pentru o baie.

Sarcina primă întinde pelea folelui și acesta întindere nu arare-ori causază dureri. În astfel de împrejurări se unge folele de 2 ori pe zi cu oleũ. Sub pelea întinsă se rup vasele fine purtătoare de sânge, sângele se închegă, în substraturile pelei se resorbe și lasă înderept niscar pete caracteristice. Din aceste pete cunosc medicii în cas, că negă cineva o nascere ascunsă. Traiul vieții pôte fi tot acela și numai mâncările grele sânt a se opri. Curechii, mazere, păsulă, carne de porc, bureți, fragi, pere și mure nu se mănâncă cât pörtă nevasta porvara. Preumblări active se recomandă nevastei grele.

După nascere fie-care nevastă are a se odichni cel puțin nouă zile în pat.

Nascerea cu tóte că e naturală, totuși trebuie să se considere de o operațiune mare. Nimerul nu fulgere prin minte de a da morbosului mâncări grele, tocmai așa și la muerea, care a născut de nou, au a se încunjura tóte mâncările grele mai sus arătate. Ómenii noștri pregătesc plăcintă, pogăci și scoverđi gróse pentru nevasta scăpată și ce e mai mult: o sticlă mare de răchie stă sub căpëteniũ, ca să guste nevasta din când în când. A două și nevasta să scólă de cu nópte, dă vitelor hrană, apoi scóte apă din fântână, o tórnă în valeũ deslégă, adăpă și er lăgă vitele, cu un cuvânt își de tóte și lucră ca mai nainte. Acesta e o dă forțe rea la noi și în privința acesta numai murile selbatice întrec pre ale nóstre. Muerea selbatică, când călătorește cu soțul ei și capetă strinsori se ascunde în o tufă și nasce, apoi fuge cu pruncul în brațe și ajunge soțul ei. Pruncul se nasce fără móșe și trăește.

În fine voesc a mai înșira încă unele reguli, care privesc viața bărbatului și a femeii căsătorite: Domni de prin orase să nu prea vagabundeze prin ospetării la jocul cărților și ale biliardului. Să bage toți bine de samă, că viața lor e scumpă pentru popor și în loc de a petrece órele de paușă prin fumul și evaporările nesănătóse ale birturilor mai bine fac decă să preumblă în aer liber, decă se ocupă cu grădinăritul, cu stupăritul etc. etc. că aceste ocupățiunii recrează spiritul ostenit de munca cea dîlnică și susținend sănătatea, nu aduc pre om în aceea perplesitate materială, în care îl aduc birturile, prin care se ruineză familii întregi, care strică moravurile cele mai bune și îndemnă pre om la faceri de rele, la defraudări, a căror urmări triste sânt rușinea și sinuciderea, saũ cel puțin ruinaarea sănătății. Trist dar adevărat este, că chiar la noi, oficianții nu-și șciu folosi órele de recreare spre adevărată recreare, ei se recrează în fumul birturilor.

Urmările acestei recreeri se ved. Pe zi ce trece

auđi clopotul anunțând trist pierderea unui bărbat tiner și brav.

În privința ocupăciunelor în orele de recreațiune ne putem lua exemplul dela Englezi. La ei vedem avocați, judecători și chiar și profesori călărind în orele de pauză, din cauza acesta și vedem, că acolo partea cea mai mare dintre învęțați ajunge etatea de 70—80 de ani până când la noi acesta e o raritate.

Cu privire la traiul economului trebuie să observăm următoarele: Economul are a se culca îndată, după cina cea mare, și are a se scula, când cântă cocoșul a 2 oră și are a îngriji de dobitocele sale. Bălegile de sub ele le delătură și ogrinğıi udați. Totul se înprospctă pe la međul nopții, apoi umple eslele cu hrană și se culcă. Pe la reversat de zori face tot așa, nu se culcă însę, ci începe lucrul țilnic. Muerea tórce pe vatră la lumina unui tăciune și la fiorcociul unei óle mari de curechiu sau pásule, până ce o ajunge somnul.

Ásta se întęplă în nopțile lungi de érnă. Primăvara dă destul lucru și aer curat. Tot natul se bucură când vede érba, florile și frunđele codrului. A mâna boii la plug, a ținea de córnela plugului în aerul aromatic al naturii e fórte sănătos.

Vara omul harnic rămăne și peste nópte în câmp. Bărbatul după cina cea mare mâna boișorii câmp. Acolo se culcă și vitele cunoscând pe el, pasc în jurul lui.

În seara, după cina cea mare, plămădesc pe loc cuptoriu de pâne și când vine bărbatul sa o află frământând. Bărbatul bând un pähărel de vinars și înbucând o bucată de pâne își face semnul crucii și pornește la muncă.

Muerea cóce pânea, face de mâncare, apoi veselă duce prânđul mic bărbatului și lucrătorilor flămânđi.

Tómna pentru bărbat și pentru muere e ca și primăvara. Lucrul întrerupt prin pause acomodate face pre econom vesel, robust și tare de a suporta tóte greutățile statului și ale națiunii, și a da națiunii întregi speranța unui viitorii frumos, până când *lenea* te învață la desfrânări, la fărădelegi, la viață fără de cumpăt, a cărei urmări triste sânt sërăcia și morburile petrecute de neînțelegeri și sfeđi neîntrerupte. *De acestea să se ferescă economul ca de foc.*

Dr. L. Mureșan.

Corespondință.

(Despre catichisațiune și cântarea bisericescă)

Clujda în 30 Noembrie 1886

Subscrisul prin acesta voinđ a aduce în folosul religiunii după neînsemnatele mele puteri spirituale un mic serviciu, vă rog aplecat, ca să binevoiți a da puținel loc în fóia Domniei-Vóstre următoarelor șiruri:

Ca atare care locuiesc în mijlocul poporului, am făcut trista esperință, că poporul pe ți ce merge tot mai tare

sę strică. Causele ce-l împing spre corupțiune sânt multe, ce în faptă le cunosc. Cele mai periculóse sânt însę partidele, cari spre nenorocire se află la tótă clasa de ómeni. Dęcă le-ași însira aci tóte, câte le cunosc v' ași incomoda pre tare, ér de altă parte éráși me tem, că necunoscându-le cineva până acum, ușor le ia de model și va porni spre stricare.

Cine trăsese pe la sate acela imi va crede, că bisericile nóstre în dumineci și sərbători sânt góle de creștinii și bietul preot pre-lângă tótă bunavoința nu are pentru cine să se sue pe anvon, ca să vestescă cuvântul lui Dumnezeu și dęcă n'ar fi crėsnicul la biserică am putea dice, că numai, preotul învętătoriul și școlarii mai umplu câte un loc gol în sânta biserică. Este decí timpul suprem, ca acolo unde esistă divergință între preot și învętătorii să lase tóte în lături și cu puteri unite se cultive *simțul religios* în popor, căci numai dela ómenii cu frica lui Dumnezeu mai putem așcepta fapte creștinesci. Pre ce cale vom cultiva simțul religios, acesta nu o scot din sânta scriptură, nici din pedagogie, ci din propria'mi esperință ca învętătorii de sat acum în al 20-lea an.

1. Să puem mai mult pond pe învęțatura religiunii în școlă, să-ı dăm mai mult timp din orele de prelegeri, căci scim cu toții, că atunci când servea psaltirea și ceaslovul ca carte de cetire, lumea era mai evlavioasă decát acuma, aflând „Cum sa păcălit magariul“. Cu psaltirea mai era biserică, ér acum decând s'a introdus fisica în școlele populare, au ramas biserică de nimica.

Aci rog pe on. public cetitoriu, să nu engete, că așa vorbi contra acestor obiecte de învęțămēt prin leg. introduse în școlă, ci voese să dic, că prea mult pond se pune pe unele studii, ér pe *învețatura religiunii* care este viața societății omenesci, de tot puțin. Vedem diu întęplările de tóte țilele, că omul fără religiune și frica lui Dumnezeu e ca valurile mării, cari încotro le mână vântul într'acolo se tăvălesc. Mai departe jurământul fals e atât de generalisat în unele comune, încât acela ca și nimic se depune înaintea județului. Sañ dęcă contra unei persóne oneste nu'și póte reshuna altcum își ia refugiul la jurământul fals și prin acesta nu numai persóna, contra căreia se depune jurământul fals, ci viitoriul și viața întregii familii este nimicică. Și pentru ce tóte ástea? Numai pentru aceea, pentru-că simțul religios nu este pre deplin desvoltat în creștin și frică dumnezeescă în inima lui nu este. În fine pe omul cu simț religios de tóte drepturile sale îl veți putea desbrăca, dar de al desdespoia de religiunea sa și a-l despărție biserică și datinele sale, nici de cât.

Acolo dar unde preoțimea acest studiu îl lasă în grija învętătoriului, acesta trebuie cu zel și pietate să împlinescă acesta sarcină. Aci nu pot rétăcea și a nu mărturisi sincer că eu ocașiunea esamenului de acest an P. O. D. Protopresbiter tractual *Filip Adam* a pus mare pond pe acest obiect, căci mai jumătate din durata esamenului a consacrat-o învęțaturii religioare, arătând totodată și modul cum ar fi mai nimerit de propus și lesne de priceput.